

حکمت

تفسیر ادبی عرفانی قرآن مجید
خواجہ عبدال... انصاری

نام خداوندی که به هیچ چیز و به هیچ کس نماند و به هیچ کار هیچ وقت در نماند، دشمن پرور است و دوست نواز، از نهان آگاه، و بیچاره را پناه، عیب پوش است و کارساز، یاد او آیین زبان و دیدار او زندگی جان و یافت او سرور جاودان، پادشاه است بی سپاه و استوار است بی گواه. خدایا در سر آب دارم و در دل آتش. در باطن ناز دارم و در ظاهر خواهمش، در دریایی نشستم که آن را کران نیست، به جان من دردی است که آن را درمان نیست.

باخسونت پیدا و پنهان در رسانه‌ها چطور باید برخورد کرد؟

این فقط یک شوخی نیست

یکی از عواملی که در رتبه‌بندی سنی هر محصول رسانه‌ای بررسی می‌شود میزان خسونت جاری در آن محصول است، اما خسونت چیست و تعریف ما به عنوان والد برای رسانه‌هایی (تلویزیون، فیلم، بازی‌های ویدئویی، موسیقی و اینترنت) که مصرف‌کننده آن هستیم چیست؟ علاوه بر مفهوم خسونت، درک تاثیر خسونت بر فکر و رفتار فرزندان باعث می‌شود واکنش مناسبی در زمان مواجهه فرزندان با خسونت بروز دهیم. در هر حال در رسانه‌های امروز یکی از عوامل جذب مخاطب نمایش خسونت است و این مساله گرچه تلاش شده با رتبه‌بندی سنی کمی مهار شود اما وجود چنین عاملی در محصولات رسانه‌ای که هر روز بیشتر در دسترس ما و فرزندان مان است و علاوه بر پیشگیری نیاز به برنامه‌ریزی دقیق و درک ماهیت اصلی آن دارد. خسونت یعنی استفاده عمدی از زور یا قدرت جسمی، تهدید به انجام عملی خشن یا به صورت واقعی انجام دادن آن علیه خود یا شخص دیگری یا علیه گروه یا جامعه‌ای که منجر به آسیب دیدگی، مرگ، آسیب روانی و اختلال در رشد می‌شود.

زهر صالحی نیا
کارشناس سواد رسانه

قسمت دوازدهم

■ به نظر تو خسونت چیست؟

تعریف مفاهیم باعث روشن شدن آن در ذهن افراد می‌شود و حتی در کودکان نیز این مساله صدق می‌کند. گرچه برای درک مفهوم خسونت و نزدیک شدن ذهن والدین به کودک نیاز به انتقال جزئیات به کودک نیست و در قدم اول بهتر است بدانید تعریف فرزندان از خسونت و رفتاری که باعث می‌شود فرزندان بترسند و نگران شود چیست و چه عواملی موجب بروز این احساسات در او می‌شود. این درک دوطرفه از سمت والد و فرزند موجب می‌شود والدین دید دقیق‌تری نسبت به محتوای مصرفی کودک داشته باشند و با رشد فرزندان و بالارفتن تجربیات زیسته او می‌توانید به صورت دقیق‌تر درباره مفهوم خسونت و تاثیر آن بر روح و جسم او صحبت کنید. این روش به شما و فرزندان کمک می‌کند با تسلط بر احساسات خود و عواقب دیدن محتوای خشن و داشتن دسته‌بندی دقیق به یک خودمراقبتی رسیده و خود را در معرض محتوای خشن قرار ندهید.

این گفت‌وگو می‌تواند شامل این سوال کلیدی باشد که آیا خسونت عاطفی به اندازه خسونت جسمی مضر است؟ فریاد زدن، تهدید و استفاده از القاب ناراحت‌کننده مواردی است که بچه‌ها به احتمال زیاد در جمع کودکان دیگر تجربه می‌کنند. می‌توانید درباره این صحبت کنید که چگونه این اقدامات چرخه‌ای را که به خسونت جسمی یا روحی منجر می‌شود شروع می‌کند و وقتی کسی آنها را تهدید می‌کند چه احساسی دارند؟

■ خسونت در رسانه‌های مختلف

با در نظر گرفتن تعریفی از خسونت، کودکان می‌توانند کاربرد آن را در رسانه‌های مورد علاقه خود بررسی کنند. آیا خسونت که در رسانه می‌بینید لزومی برای نمایش داشته؟ چرایی نمایش خسونت از خسونت کلامی تا رفتاری، مانند فریاد زدن یا کتک زدن چرا در این رسانه و با چه هدفی نمایش داده شده؟ بحث و گفت‌وگو درباره چرایی و لزوم حضور این محتوا می‌تواند از گفت‌وگویی ساده شروع شود. مثلاً ممکن است از نظر آمین ۳ ساله هل دادن یکی از شخصیت‌های عروسکی برنامه مورد علاقه‌اش فقط یک شوخی باشد. در مواجهه با این برداشت، گفت‌وگو با آمین می‌تواند از جایی شروع

و اولیه برای حل مشکلات باشد موجب می‌شود در فهرست انتخاب‌های کودکان قرار گیرد و به عنوان راه‌حلی سهل برای حل مشکلات از آن استفاده کنند.

■ پیامدهای حقیقی خسونت

درباره پیامدهای حقیقی خسونت که در رسانه‌ها وجود دارد با فرزندان تان گفت‌وگو کنید. در یک گزارش از تاثیر خسونت بر نوجوانان، پرستاران بخش اورژانس یک بیمارستان از مراجعه متعدد نوجوانانی می‌گفتند که با تقلید از فیلم‌هایی که مشاهده کرده بودند اسلحه به دست گرفته و در جمع دوستان به خودنمایی پرداخته بودند و زمانی که گلوله به یکی از آنها اصابت می‌کرد درد برایشان غیرقابل تحمل بود. نوجوانان در بیمارستان ابراز می‌کردند که تصویرشان از درد گلوله این نبوده و فکری کردند می‌توانند مانند

شود که آیا شخصیتی که روی زمین افتاده هم همین حس را دارد؟ هر کدام از این شخصیت‌ها چه حسی دارند و چه کار دیگری به جای هل دادن می‌توانستند انجام دهند؟ اگر آمین در شرایط مشابه بود چه عملی انجام می‌داد؟ این بازی حتی می‌تواند بین والدین و آمین به صورت نمایشی ادامه‌دار باشد تا آمین انتخاب‌های مختلف را بررسی کند و عواقب هر انتخاب را ببیند و کم‌کم در ذهن خود برای هر انتخابی، نتیجه‌ای را متصور شود؛ البته رسیدن به این هدف، مسیری طولانی است و تا سن نوجوانی ادامه خواهد داشت. نمی‌توان از یک کودک حتی ۵ ساله هم توقع داشت که در فشار احساسات و خشم و عصبانیت تمام عواقب کارهای خود را در نظر بگیرد و سنجیده عمل کند، اما نکته مهم این که دیدن خسونت و پذیرفتن این مساله که خسونت هم می‌تواند راه‌حلی در دسترس

قهرمانان فیلم‌ها این وضعیت را تحمل کنند. درک واقعی و صحیح از خسونت باعث می‌شود خرابی، درد، تاثیر روانی و جسمی خسونت در ذهن کودکان واضح‌تر شود و بهتر متوجه میزان و عمق ماجرا شوند. سوالاتی که می‌توان در این زمینه پرسید: نتایج خسونت چه خواهد بود؟ چه صدماتی ممکن است رخ داده باشد؟ منجر به چه خسارت‌های مالی شده؟ چگونه مرتکبان به خسونت مجازات می‌شوند یا چطور پاسخگوی رفتار خود هستند؟

■ خسونت، عامل جذابیت

نمایش رابطه جنسی و خسونت، دو بازویی است که خیلی از رسانه‌ها برای ایجاد جذابیت از آن استفاده می‌کنند، گرچه در محتوای مربوط به کودک از این دو عامل به صورت مستقیم استفاده نمی‌شود اما با دقت بیشتر شاهد ردپایی از جذابیت‌های جنسی و خسونت در قالب هیجان هستیم. حتی این نگرانی که با بالارفتن سن فرزندان و تغییر رژیم مصرفی رسانه‌ای، محتوای مصرفی فرزندانمان تغییر کرده و به سمتی می‌رود که از نظر ارزش‌های ما گاهی مناسب نیست به علت پرتنگ‌تر شدن این دو عامل است. این دو عامل جذابیتی فطری در انسان دارد، اما با دستکاری در رسانه به جای مدیریت درست و اصولی به سمت هیجانات پیش می‌رود. در مورد خسونت موجود در رسانه‌ها این مساله را در نظر بگیرید که با نمایش هرچه بیشتر و فجیع‌تر خسونت، در فیلم، سریال، بازی و حتی در اخبار، حساسیت افراد نسبت به میزان خسونت و عمق آن کم می‌شود. در واقع حسگرهای خسونت ما کمتر عمل می‌کند و موجب می‌شود ما در مقابل خسونت آغوشی بازتر داشته باشیم.

■ نکته آخر:

در مورد خسونت و کلیشه‌های رسانه‌ای صحبت کنید. خسونت در رسانه‌ها اغلب از سمت گروه خاصی از افراد سر می‌زند و در نظر گرفتن این کلیشه‌ها می‌تواند در گفت‌وگوهایی که با فرزندان دارید راهگشا باشد. به طور مثال در بسیاری از محصولات رسانه‌ای افرادی که مرتکب اقدامات خسونت‌آمیز می‌شوند از گروه خاصی از رنگین‌پوستان یا از نژاد و مذهب خاص هستند که باعث ایجاد تصویر خشن از این گروه در ذهن مخاطبان می‌شود.